

8

G. S. Num. 34
L. 29

1618, 4^a

4

DISPUTATIO
DE
ÆSTIMATIONIBUS.

QVAM

DEO JUVANTE & FORTUNANTE

SUB PRAESIDIO

1655

Amplissimi & Consultissimi Viri,

Dn. ORTOLPHI FOMANNI,

J. U. D. Facultatis Juridicæ in Academia

Jenensi Senioris & Prof. Publ. nec non provincialis

Curiae & Scabinatus ibidem Assessoris dignissimi,

Promotoris sui observandis.

Pro summo gradu in utroq; jure consequendo,

Publicè discutiendam proponit:

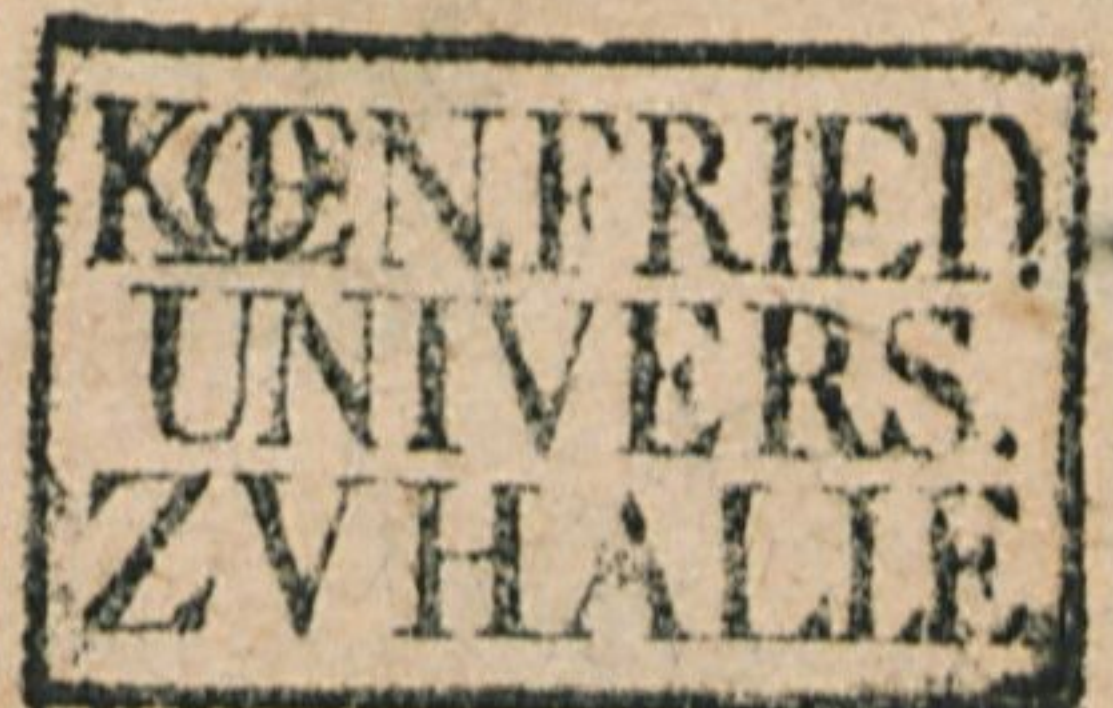
CHRISTOPHORUS PINCKERUS
MISNENSIS.

Ad diem 13. Junij

JENÆ

Typis Johannis Weidneri;

MDCLXVIII.

*Viro Magnifico, Amplissimo, Clarif-
simo & Consultissimo:*

**Dn. THEODORO MÖ-
STELIO, J. U. D. JUDICII APPEL-
lationum, quod Dresdæ habetur, Af-
fessori primario, Consuli item &
Scabino Lipsensi emi-
nentiss.**

*Patrono & promotori suo omni obser-
vantia studio perpetuum hono-
rando*

Hanc disputationem inauguralem

Offert & dedicat:

**Christophorus Pinckerus,
Misnensis.**

DE ÆSTIMA- TIONIBUS.

THESIS I.

Cum debitores sæpè
justam causam afferant, ob
quam rem debitam utiq; præ-
stare non possint, tum quod
ea perempta, tum quod in alterius sit domi-
nio, nec, nisi immenso precio redimenda;
æquissimum est, ex ea causa præstari æsti-
mationem.

l. Si domus 71. S. qui confitetur 3. de leg. 1. Succedit enim æstimatio loco rei, & pro ipsa habetur, l. si ipsa res 18. in fin. D. quod met. causa l. quemadmodum 38. D. de nox. act. l. si alii usus 42. S. 1. in fin. D. usufr. l. fin. C. de fideic. libert.

II.

Fit autem æstimatio pro subjecta re-

A 2 rum

rum & contractuum, ex quibus illæ debentur, materia diversimodè.

III.

Nam ratione contractuum aliud tempus inspicitur, cum æstimatio rei ex contractu stricti juris debitæ facienda est: aliud, cum res ex iudicio bonæ fidei debetur.

IV.

Ratione rerum alia æstimatio legibus est definita; alia officio iudicis, alia iuramento partis, alia denique boni viri arbitrato determinanda.

V.

Quando mercis ex contractu stricto debitæ æstimationi iniri debet, subdistinguitur, an obligationi dies adjectus fuerit, nec ne.

VI.

Ubi dies adjectus est, æstimatio fit inspecto eo tempore, quo dari debuit. Et hoc

hoc commune est tam bonæ fidei, quam
stricti juris judiciis.

Ratio quia ex diei adjectione apparet, id actum
fuisse inter contrahentes, *l. vinum 22. de reb. cred. l. ult.
de cond. tritic. l. Si Calendis II. de re jud. l. quoties 59. de
V. O. l. hominem 37. mandati.* Et facit ea adjectio tem-
poris, ut promississe videatur debitor, quanti creditoris
interforet, si ad diem non solveretur, *d. l. Si Calendis.
l. si fundum certo die II. 4. de V. O.*

VII.

Si dies non est adjectus obligationi,
præcisè inspicitur tempus litis contestatæ.

*d. l. vinum 22. de reb. cred. l. Sed mihi 3. §. in hac actio-
ne 2. D. Commodati, d. l. hominem. l. ult. D. de cond. tritic.*
Ratio assertionis hujus ea est, quæ Papiniano potissi-
mum placuit, quod quale quid est, cum petitur, tale
etiam dari debet, *l. 2. ff. de usur.*

VIII.

Quo casu valdè controversitur, An
etiam moræ sit habenda ratio? Statuimus,
nec ejus, quæ præcessit, nec ejus, quæ le-
cuta est litis contestationem, ullam haberi
rationem.

Illius propterea, quia licet mora intervenerit, si-
ve per judicialem, sive per extrajudicialem interpella-

tionem commissa, tamen nec usurae, nec interesse de-
bentur. Nihil enim amplius est in obligatione præ-
ter ipsam rem, aut quantitatem, quæ debetur, *l. 3. C. de
usur. l. Titius 24. de præscr. verb.* Et sicut in strictis ju-
diciis non locus est officio judicis, *l. quicquid astringen-
da 99. de V. O.* ita nec mora potest inducere uberiores
præstationes & facere, ut plus sit in condemnatione,
quàm obligatione principali, quia omnis obligatio
æstimatur; viresq; suas accipit ex eo tempore, quo con-
trahitur, etiam tùm, quando contrahitur sub condi-
tione, *l. si filius familias 78. de V. O.* Unde nec æstimatio,
quanti plurimi res fuit à die moræ, in condemnatio-
nem deduci potest, quia quemadmodum semel tan-
tum debetur frumentum, quod non nisi semel in obli-
gatione positum est, *l. si sterilis 21. § cum per venditorem,
D. de act. emti,* ita in eo æstimando non nisi unius tem-
poris præcise ratio haberi potest.

Moræ quæ secuta est litis contestationem, idè
non potest haberi ratio, quia novatio illa, quæ per con-
testationem fieri dicitur, non immutat naturam obli-
garionis, ex quâ primò agi coeptum est, sed manet
ejusdem conditionis actio, *l. aliam 29. D. de novatio-
nibus.*

IX.

Quando species debetur ex contra-
ctu stricti juris, æstimatio ejus fit inspecto
moræ commissæ tempore.

Hic

Hic enim periculum subest, ne species pereat, eaq; perempta debitor liberaretur, *contra l. hominem 37. ff. mand.* quod aliàs contingit, si ante moram commissam perierit, *l. si ex legati 23. l. si servum 91. §. sequitur, de V. O. l. qui decem 72. de solut.* Hinc apparet ratio differentiae, ob quam aliud in merce, & aliud in specie debita receptum videmus, quia illa functionem recipit in suo genere, nec potest perire, ut species, *l. incendium 11. C. si cert. pet.* Deinde fit tantum minoris aestimationis, non verò deterior. Cum autem res deterior redditur, perinde habetur, ac si reddita non esset, *l. sed mihi 3. §. 1. ff. Commod.*

X.

De fructibus hoc loco quæritur, an in condemnationem veniant? Affirmatur.

Quamvis enim fructus jam percepti & à solo separati sint accessiones fundi, nec fundus ipse aut pars ejus, *l. fructus 44. de R. V. l. fundi 17. de act. emt.* ideoq; nec debeantur ex contractu stricti juris, si stricto & summo jure agatur: tamen *juxta l. 2. §. 1. videamus 38. §. 7. de usur.* ex æquitate receptum est, ut præstentur tanquã causa, id est, quod actor habiturus erat, si petitionis tempore rem debitam accepisset, *l. Julianus 17. §. 1. l. præterea 20. D. de rei vind.* Nam fructus ex fundo percepti ipsi fundo accepto feruntur, *l. in fidei-commisaria 18. ad S. C. Trebell.* & sunt accessiones
natu-

naturales, quod in usuris & eo, quod inter est, secus se
habet, quia usurae magis ex jure, quam ex re percipiun-
tur, *l. si navis 62. de R. Vind.*

XI.

Si res fungibilis debeatur ex contracti-
bus bonae fidei, inspicitur non solum tem-
pus litis contestatae, sed etiam rei judicatae,
si eo tempore pluris res fuit.

l. 3. §. in hac, ff. Commod. l. 3. §. ult. D. de act. emt.
Ratio haec est, quia in bonae fidei judiciis non tam in-
spicitur, quid debeatur, quam quid ex bona fide pra-
stari aequum sit, *l. Lucius 24. l. bona fides 31. ff. Depos. l.*
quia tantundem 7. juncto §. ult. l. precedentis, ff. de neg.
gest. Apertissime autem aequum est, praestari credi-
tori, utro tempore res pluris fuit, quia si ve data esset
eo tempore, quo dari debuit, haberet eam creditor: Si
data non esset, saltem hodie dandum est, quod jam an-
te dari oportuit, *l. Si sterilis 21. §. Cum per venditorem 3.*
de act. emt.

XII.

Hoc loco in dubium vocatur, an in-
aestimanda merce ejus temporis, quod in-
ter moram, quae per judicialem interpella-
tionem commissa est, & condemnatio-
nem.

nem intercedit, ratio haberi debeat? Ne-
gatur.

Quia æstimatio quanti plurimi non potest ad aliud
tempus accommodari, quàm quo vel petitur, vel ad-
judicatur, *l. 2. de usur. l. si Calendis 11. in. fin. de re jud.*
Habetur enim pro re ipsa, quæ debetur. Unde fit, ut
rem ipsam quidem peti oporteat, sed tamen æstimatio
præstetur, *l. 91. §. ult. de V. O. l. fundum 28. de novat.*
Deinde, quia totum medium tempus debitori quam-
libet moroso immune est à periculo præstandæ majo-
ris æstimationis, non verò à præstationibus accessio-
num à iudice propter moram secundum distinctiones
diversasq; qualitates actionum adjudicandarum, *l. vi-
deamus 38. juncta l. mora 32. §. in bonæ fidei, ff. de usur.*

XIII.

Præcedenti cohæret hæc quæstio, an
non ejus æstimationis usuræ saltem aut in-
teresse à tempore moræ debeatur? Et hoc
negatur.

Usuræ non debentur, quod, quamdiu res judicata
non est, ignoratur, quid & quantum futurum sit in de-
bito. Nam in debito id esse intelligitur, quod est in-
judicato, *l. si fundus 16. §. si pluris D. de pign.* in quo con-
demnationem quoque ad tempus rei judicatæ, si debi-
tum eo tempore pluris esset, dirigi oporteret. *l. 3. §. in
bac ff. Commod. l. 3. §. ult. de act. emt.* Deinde, cum
non entis nullæ sint qualitates, nullæ quoque possunt
B usuræ

usura esse eius rei, quæ nondum debetur, nec certa est. Insuper etiam debitori imputari non potest, quod ante sententiam non obtulerit debitam quantitatem, quia ignoravit eam. Mora enim in solvenda merce contracta est, non autem in eius æstimatione, unde etiam usura deberi non possunt, *l. cum quidam 17. §. si pupillo, ff. de usur.*

Interesse quod spectat, exigi nec illud poterit, nisi quando solutioni locus & dies dictus est, & ratione pecuniæ debetur, *l. 3. D. de eo, quod cert. loc. d. l. si Calendis.*

XIV.

Si species ex contractu bonæ fidei debita perempta fuerit, & eius æstimationem præstari oporteat, itidem inspicitur, an litis contestatæ, an verò rei judicatæ tempore pluris fuerit: hoc saltem excepto casu, quando ea periit post sententiam.

Tunc enim æstimatio ad tempus mortis referri debet, sed ita, ne novissimum vitæ instans spectetur, *l. pen. D. de cond. tritic.*

XV.

Hic dubitatur, an æstimatio eius hominis, quem pro me quis dari fidejussit & solvit, si mandati agat, ad fidejussionis, an verò solutionis tempus referenda sit? Solutionis tempus inspicere debere asserimus.

Ratio

Ratio assertionis nostræ hæc est, quia cum manda-
rarius neq; lucrum, nec damnum, quod pro alio susce-
pit, ferre debeat, *l. idemq; 10. §. si ex fundo & seq. D. man-*
dati, l. ex mandato 20. eod. hoc solummodo inspicien-
dum est, quid ei absit, *l. inter 26. §. abesse & §. preterea,*
junct. a l. si verò 12. §. si mihi mandaveris, & si quis alicui 27.
§. impendia & pass. D. eod. Quod melius sciri nequit,
quam si ad tempus solutionis æstimatione referatur.

Aliud est, cum intervenit stipulatio, quia tunc
non solutionis, sed litis contestatæ tempus inspicere de-
bet, *juxta l. hominem 37. mand.*

XVI.

Superiori confinis est illa notabilis &
à Doctoribus ambiguè disceptata quæstio,
An, cum quis mercem in diem stipulatus
fidejussorem acceperit, stipulationis an
verò fidejussionis tempus in æstimatione
observandum sit? Rationi juris magis con-
sentanea videtur hæc opinio, ut id tempus
spectetur, in quod, ut solveret, se obligavit.

l. cum quis 23. de O. & A. Facit, quod hac in parte ea-
dem loci & temporis est ratio, *l. ult. de cond. trit. d. l. vi-*
num 22. de reb. cred.

XVII.

Sed speciem primò puta fundum
aut aliud quiddam, mox quanti illud sit,
stipulatus cujus temporis æstimationem

consequatur, quæritur? Statuimus eam,
quæ fuit tempore contractus.

l. fundum Cornelianum 28. de novat. Ubi enim
obligatio præstandæ æstimationis statim oritur, illius
non immerito habetur ratio, maximè quando ita con-
cepta est stipulatio.

XVIII.

An verò auctâ post condemnatio-
nem æstimatione debitor liberetur per-
solvendo eam, quæ fuit tempore con-
demnationis, non ineptè quæritur? Ne-
gatur.

Quia semel condemnatus quotidie condemnari
intelligitur, quousque satisfaciat iudicato, exemplo
ejus, quod traditum est de fure *in l. in re 8. §. 1. de cond.
furt.* Deinde quia injuria victori fieret, si quando-
cunque post sententiam præsentem æstimationem pe-
teret, nec audiretur, quam tamen aliàs haberet, si debi-
tor condemnatus iudicato paruisset, aut perperam pro-
vocasset, *l. 3. de usur.*

XIX.

De arbitrariis judiciis certum est, quod
in iis æstimatio eodem fiat modo, quo in
bonæ fidei judiciis.

Ratio, qui in illis tantundem potest arbitrium
judi-

judicis, quantum in his ejus officium, aut in strictis nominatim facta interrogatio, *l. quia tantundem 7. de neg. gest. l. Titius 34. de præscr. verb.*

XX.

Et hæc quidem generaliter de æstimationibus in strictis & bonæ fidei judiciis ineundis dicta sufficiant. Videamus nunc in specie de rerum quarundam æstimationibus.

XXI.

Legitimæ, quæ ex ascendentium bonis debetur descendentibus, & contra, æstimatio lege definita, & pro numero liberorum vel triens est vel semis portionis ab intestato contingentis.

l. cum queritur 6. l. parentibus 8. & l. quæ nuper 31. C. de inoff. test. Idque etiam de jure Sax. observatur. In quo tamen singulare est, quod ex iis feudis, quæ pro pecunia ex venditione bonorum allodialium & quidem omnium redactâ noviter emta sunt, liberis, cum duo sunt vel tres, quarta, aut, cum quatuor vel plures sunt, triens loco legitimæ cedit, *per Nov. Const. Elect.*

XXII.

Ubi legitima in nummis testamento

B 3

reli-

relicta est, quorum æstimatio alia fuit testamenti facti, alia mortis, alia petitionis tempore, solum testamenti tempus inspicitur.

L. uxorem 41. §. testamento, de leg. 3. l. si ita esset 7. de auro & arg. leg. Cum enim testamento factio id ipsum præstandum sit, quod præstari testator voluit, non de alia nummorum æstimatione cogitasse dici potest, quàm quæ tunc erat, cum testabatur.

XXII.

Quando verò ab intestato debetur ei, qui vel per propriam renunciationem, aut qua alia ratione exclusus est, tunc attenditur tempus mortis.

Anterius enim tempus hoc casu nullum est, quod spectari possit, quia legitima debetur ex comparatione portionis hereditariæ. De hæreditate verò quæri non potest vivo patre, *l. 1. §. si impubere D. de collat. bon. l. cum queritur 6. C. de inoff. test. l. 2. §. ult. ff. de his quæ ut indignis auf.*

XXIV.

Num verò in ponenda ratione legitimæ actionum hæreditariarum facienda sit æstimatio, non incongruè quæritur? Affirmatur.

Æstima-

Æstimatio tamen ea hoc modo fieri debet, ut non inspicatur, quid tandem post varios litium anfractus ex iis redactum sit, sed quanti ab initio vendi & æstimari potuerit, detracto scilicet dubii eventus periculo & tumultuum metu, *l. eo tempore 50. & l. quod debetur 51. D. de pecu.* Actionis enim emolumentum illud intelligendum est, quod superest deductis sumtibus litis in eam rem vel instituendæ vel institutæ, quemadmodum etiam fructus dicuntur deductis expensis, *l. si quid possessor 31. §. sicut autem, l. heres furiosi 51. D. de petis. her. cum simil.*

X X V.

Dotis non eadem est, quæ legitimæ, æstimatio.

Quamvis enim nonnulli dotem congruam eam intelligant, quæ legitimæ portioni responderet, si pater tū moreretur, *l. quoniam novella 29. C. de inoff. test.* secus tamen est, quia fieri non potest, ut vivo patre dos in locum legitimæ succedat, quia nulla dum ex bonis ejus debetur, *d. l. 1. §. si impubere, D. de coll.*

X X V I.

Nam dotis æstimatio fit inspecto tempore constitutionis.

Est enim hoc perpetuum & generale, ut quando nihil obstat aliud, contractus tempus spectari oporteat, *L. Rutilia 69. de contr. emt. l. qua legata 18. l. non omne 144. §. 1. de R. J. l. si voluntate 8. C. de resc. vendit.*

27. Ubi

XXVII.

Ubi verò legitima in dotem est, fit
ejus æstimatio ex tempore mortis.

*l. cum queritur 6. juncta aut b. Novissima, ubi Dd. C.
de inoff. test.*

XXVIII.

Quo casu quæritur, an minui possit
per donationes causa mortis? Negatur.

Per l. 2. C. de jure dotium. Cum enim donatio-
nes causa mortis capiantur ad instar legatorum, *l. 1. §. 1.
D. si quid in fraud. patr. l. ult. de mort. causa donat.* & con-
sequenter sicut legata ex hereditate delibentur, *l. Lega-
tum 116. de leg. 1.* prius est, ut hereditas aliqua sit, quàm
ex ea quicquam delibetur. Atqui quo momento inci-
pit esse hereditas, succedit dotalis constitutionis pote-
stas, & vires suas exerit, *d. l. 2. C. de jur. dot.*

XXIX.

Ad æstimationem dotis etiam hæc
spectat quæstio, an, si filia in constitutione
dotis læta fuerit, bonorum, quæ superve-
nerunt patri, rationem haberi oporteat,
an verò eorum tantùm, quæ pater consti-
tutionis tempore habuit? Si æquitatem
attendamus, fieri debet æstimatio dotis

idll . 75

ex

ex proportione illorum bonorum, quæ
mortis tempore fuerunt.

Rationes nostræ assertionis sunt istæ, quod ejus-
modi renunciaciones, quibus filia dote constituta con-
tentam se fore, nec quid amplius postulare pollicetur,
odiosæ sunt, & juris civilis rationi contrariæ, l. 3. C. de
collat. l. ult. de suis & leg. hered. Deinde quia in futurum
tempus quo nimirum legitima debebitur, conferun-
tur. Unde, quia in illud dispositio confertur, præci-
puè spectandum est, l. Stichus 39. de man. test. l. quod spon-
se 4. C. de don. ante nupt. Tertio, quia istæ renunciatio-
nes tacitam hanc conditionem habent, si legitima
quandocunque debebitur, Dd. ad l. qui superstitis 94. de
acquir. hered. Quarto, quia ante tempus mortis renun-
ciatio quantumvis jurata nullum potest propter taci-
tam istam conditionem habere effectum. Tandem
cum contractus non ex eo tempore, quo stipulatio in-
tervenit, sed quando ea utilis est vires suas habere inci-
piat, l. si Stichum 8. §. si quis ita, & l. quoties 14. §. 1. de novat.
in æstimatione læsionis incunda contractus tempus ni-
hilominus inspicere poterit, l. 3. §. scio, l. quod si minor 24. §.
restitutio, l. verum 11. §. item non restituitur, D. de minor.

X X X,

Læsionis, ob quam agitur ad rescinden-
dam venditionem, æstimatio fit ex con-
tractus tempore; & secundum commu-
nem valorem.

l. si voluntate 8. C. de resc. vend. l. pretia rerum 63. D.
ad l. falc. l. si servum 33. ad l. Aquil. l. Rutilia Polla, 96. de
contr. emt. Cum enim pretia rerum pro locorum & tem-
porum

porum varietate mutantur non satis probata videtur
læsio, si testes dicant, tanti rem nunc esse, quia potest
accidere, ut res eadem manente bonitate aut statu for-
te vel pluris sit vel minoris, pretio scilicet ex aliis causis
extrinsecus immutato, l. 3. D. de condict. trit.

XXXI.

De qua læsione cum tractatur, non
immerito quæritur, An habenda sit ratio
pacti de retrovendendo? Affirmatur.

Facit enim hoc pactum contractui adjectum par-
tem pretii, l. fundi partem 79. de contr. emt. l. si venditor
6. §. 1. in fin. D. de serv. export. l. ult. D. de pact. inter emt. &
vent. Distingvendum tamen est, an fuerit in conti-
nenti adhibitum, an verò ex intervallo. Nam si in ipso
venditionis tractatu intervenit, contractui inest illud
pactum, quia quæ in continenti fiunt, inesse videntur,
l. juris gentium 7. §. quin imo, D. de pact. l. lecta 40. de rebus
cred. Ubi verò ex intervallo secutum est, & proinde ex
mera liberalitate emtoris, partem pretii constituere
nequit. Magis enim hoc casu accedit ad causam dona-
tionis & liberalitatis, argumento l. donari 29. de don. l.
donari 82. de R.

XXXII.

Læsionis ex contractu locationis or-
tæ æstimatio fit confusis omnium anno-
rum, in quos locatio facta est, fructibus &
pensionibus.

AB
L. licet certis 8. C. de locato. Quia cum sequentium
fertilitate compensari debet, quod priorum ubertati
defuit, l. ex conducto 15. §. Papinianus 4. (alias incipit, s
6700

uno) D. locati Neque enim tot videri debent locationes,
quod sunt anni, sed omnium annorum unica & conse-
quenter individua est locatio, licet multas & distinctas
habeat praestationes, quia omnium rerum essentiae
individuae.

XXXIII.

Donationis inofficiosa, ex qua laesum
se filius conqueritur, aestimatio fieri debet
computatis omnibus donationibus, &
mortis inspecto tempore.

Illius ratio est, quod ex pluribus donationibus si-
mul junctis fraudandi animus aequè praesumatur, atq;
ex una, quae sit universalis. Nec interest an per unicam
an verò per plures fraudem quis in legitima patiatur.
Ex quo fit, ut priores quoque donationes, licet inspecto
initio non fuerint inofficiosa, tamen revocari debe-
ant, quia hic potissimum eventus spectandus est, ut ferè
alias semper, quoties de fraude disputatur, *l. 1. §. ult. C.*
qui manumitti non poss. & fraus cum effectu accipienda
est, *l. 1. in fin. D. de statu lib. l. ait praetor 10. §. 1. D. qua in fr.*
cred. l. 1. §. pen. D. si quid in fr. patr.

Mortis autem tempus ideò spectari debet, quia
accidere potest, ut donator post factam donationem
alia bona acquirat, ex quibus legitima mortis tempore
filio dari possit, etiam ex patrimonii comparatione,
quod ante donationem habuit. *Nov. 92. vers. in tantum*
autem aucta quantitate, quantum habuit substantia
patris, antequam donationibus exhauriretur.

XXXIV.

Aestimatio quanti plurimi, quam
in omnibus etiam stricti juris judiciis
C 2 locum

locum habere Dd. ajunt; potissimum frequentatur in l. Aquilia & condictioe furtiva.

XXXV.

In lege Aquilia fit damni in alieno seruo aut pecude dati æstimatio à tempore damni retrorsum numerando, quanti plurimi servus vel pecus eo anno fuerit. Damni verò in rebus inanimatis dati æstimatio tanti fieri solet, quanti plurimi res fuit proximis triginta diebus.

l. 2. l. ait lex 21. l. inde Neratius 23. §. 3. ad l. Aquil. Facienda tamen est æstimatio secundum commune iudicium, non ex singulari affectione, l. si servum 33. in pr. d. l. ait lex 21. §. fin. & l. seq. ad l. Aquil. l. 62. in fin. l. 63. ad l. Falc. §. illud inst. de leg. Aquil. & comprehendit omnes expensas ratione læsionis contingentes, etiam operarum cesantium & impeditarum, tam presentium, quàm futurarum, argumento l. 3. si quadr. paup fec. dic. l. 1. & l. fin. ff. de his, qui eff. vel de jec. l. 7. §. 4. ad l. Aquil.

XXXVI.

Æstimatio rei ablatae in condictioe furtiva hoc modo solet iniri, ut id tempus spectetur, quo res unquam plurimi fuit.

l. 8. §. 1. D. de cond. furt. ubi hæc additur ratio, quod semper moram fur facere videatur.

XXXVII.

In rerum permutationibus, quando rem tradere nequeo, quia vel perit, vel deterior facta est, ita fit æstimatio, ut præstem quanti plurimi res fuit à tempore moræ usq; ad tempus condemnationis.

l. 3. §. in hac ff. commod. l. pen. & ult. ff. de cond. trit. tit in cæteris bonæ fidei judiciis. Idem esset si præstaretur, utro tempore pluris fuit, an moræ an condemnationis, ut loquitur Ulpian. in *l. 3. §. ult. D. de act. emt.* non ideo tamen excluderetur condemnatio ejus, quod præterea interfit, quia æstimatio quanti plurimi non excludit præstationem ejus quod interest. Est enim ipsa res, quæ principaliter debetur; id verò, quod interest, est quidam accessorium.

XXXVIII.

Ad æstimationem quanti plurimi tenetur quoque Emphyteuta, qui canonem ad dictum diem & locum non solvit.

Quia hoc casu sola dies interpellat ad constituendum in mora debitorem, cum ad domum ejus ire creditor non debuerit, quod tamen regulariter facere teneretur, si de die & loco nihil convenerit, *l. item illa 18. ubi not. D. de const. pec.* Siquidem non solet contrahi mora, nisi per interpellationem factam congruo loco & tempore, *l. mora 32. D. de usur. l. si pupillus 127. de V. O.*

XXXIX.

Æstimatio ejus, quanti ea res est, vel
C 3 quanti

quanti eam rem patet esse, continere debet veritatem, hoc est verum rei pretium.

*tu pro obiectis
fidium multiplicat*
L. inter hac 179. de V. S. l. 139. eod. l. tutor 8. ff. de in litem jur. l. 2. §. ult. qui satis d. cog. l. novissime 7. §. quod ait pretor, Quod falso tut. aut. l. 1. §. fin. ff. si quis jus dic. non obt. Solet tamen nonnunquam illa aestimatio pro diversitate actionum multiplicari, ut patet ex §. omnes & seqq. inst. de act. l. ait pretor 4. §. hac a. actio ff. vi bon. rape. l. 2. §. in hac actione 13, eod. l. si quis servum 9 §. 1. de serv. cor. litem si 14. §. quadruplicatur 7. ff. quod met. ca. Interdum quoque continet ea aestimatio id, quod interest, ut in l. si commissa 13 Rem ratam hab. l. 3. §. ult. uti poss. l. 4. §. in eum, de damn. inf. l. quoties 81. de V. O.

XL.

Ejus, quod interest, aestimatio, cum in facto non in jure consistat, sæpe ad exiguam summam propter probationum inopiam reducitur.

L. quatenus 24. de R. J. l. ult. de stip. pretor. Duplum tamen ex l. un. C. de sent. qua pro eo quod interest. excedere non potest, nisi quando venditor ejus rei quæ creditoribus obligata est, convenitur ex stipulatione ad id, quod interest. Eo enim causa debet venditor condemnari in id omne, quod emtor ad inhibendam hypothecariam creditori sive sortis sive usurarum nomine solvere coactus fuit. Non enim potest inhiberi hypothecaria, nisi offeratur & solvatur creditori totum, quod ei debetur, cum debiti partem solvendo non possit pignus pro parte liberari, l. in executione 85. §. pen. de V. O. l. quando 9. C. de distr. pign.

41. Qui

XLI.

Qui ex causa commodati mihi debet
speciem, quæ perempta est, præstare potest
æstimationem ejus vel boni viri arbitrato,
vel præstito in litem jure jurando.

Quando scilicet nec iudex, nec alius vir bonus æ-
stimare potest rem absq; jurisjurandi delatione, quod
evenit, cum ea perempta est post moram ante litem
contestatam, *l. in actionibus. S. plane, cum lege seq. D. de in-
lit. jur.*

XLII.

Disputationem claudat hæc quæstio.
Quomodo annuum legatum vel debitum
uno certoque pretio æstimandum sit? Di-
stingvimus, an ex ultima voluntate, an ve-
rò ex contractu inter vivos debeatur.

Ubi enim ex ultimâ voluntate debetur, ea serva-
tur forma, quæ præscripta est *in l. computationi 68. ad. l.*

Falc. Quando verò ex contractu inter vivos aliquid
annuum debetur, attendi solet *l. si quis argentum*

*35. S. si autem donator, versic. in rediti-
bus autem, C. de donat.*

FINIS.

Exant-

EXantlātorum post tedia tanta laborum,
Fortuna varias post utriusq; vices
Christophore, ad portum cum te vento ire secundo
In legum immenso conspicio Oceano,
Gaudeo, & in penitas cor emicat illicò fibras,
Vix calamo affectum testificante meum.
Non modò quod fratrem (quanquam & magnum
instar in illo est,
Quando hodiè fratrum gratia rara duum)
Te mihi conciliant, ut fratrem semper amandum,
Fata, sed & causas quod tribuere novas.
Cur te nec fratrem, at quasi fratrem semper ama-
Solo animi, nullo sanguinis illicio?
Maçte tuis igitur, Germane, his dotibus, & fac
Porro etiam possim te bis amare meum.

Fratri suo gratulabatur

Stephanus Pinckerus Reip. Vratislavi-
sis Ingrossator.

FINIS.

ULB Halle
005 132 614

3

W 17

B.I.G.

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

Farbkarte #13

CIO

MA-
US.

M
tunante

IO

imi Viri,

OMANNI,

Academia

n provincialis

dignissimi,

s.

sequendo,

;

CKERUS

KOENFRIED
UNIVERS.
ZVHALLE

G. S. Num. 34
L. 29.

1618, 4^a

4

